

KRYTERIA I WYMAGANIA EDUKACYJNE Z EDUKACJI DLA BEZPIECZEŃSTWA DLA KLASY VIII

1. Ogólne zasady oceniania uczniów

1. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczyciela postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności. Nauczyciel powinien analizować i oceniać poziom wiedzy i umiejętności ucznia w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej i realizowanych w szkole programów nauczania (opracowanych zgodnie z podstawą programową danego przedmiotu).
2. Nauczyciel ma za zadanie:
 - informować ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych oraz o postępach w tym zakresie,
 - pomagać uczniowi w samodzielnym planowaniu jego rozwoju,
 - motywować ucznia do dalszych postępów w nauce,
 - informować rodziców (opiekunów prawnych) o postępach, trudnościach w nauce oraz specjalnych uzdolnieniach ucznia.
3. Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców (opiekunów prawnych).
4. Na wniosek ucznia lub jego rodziców (opiekunów prawnych) sprawdzone i ocenione pisemne prace kontrolne są udostępniane do wglądu uczniowi lub jego rodzicom (opiekunom prawnym).

2. Kryteria oceniania poszczególnych form aktywności

Ocenie podlegają: sprawdziany, kartkówki, ćwiczenia praktyczne, odpowiedzi ustne, praca na lekcji, prace dodatkowe oraz szczególne osiągnięcia.

Kartkówki są przeprowadzane w formie pisemnej, a ich celem jest sprawdzenie wiadomości i umiejętności ucznia z zakresu programowego ostatnich jednostek lekcyjnych (maksymalnie trzech).

- Nauczyciel nie ma obowiązku uprzedzania uczniów o terminie i zakresie programowym kartkówki.
- Kartkówka powinna być tak skonstruowana /zrealizowane trzy ostatnie tematy lekcji/, aby uczeń mógł wykonać wszystkie polecenia w czasie nie dłuższym niż 15 minut.
- Możliwość poprawy każdej oceny w terminie ustalonym z nauczycielem.

Odpowiedź ustna obejmuje zakres programowy aktualnie realizowanego działu. Oceniając ją, nauczyciel bierze pod uwagę:

- zgodność wypowiedzi z postawionym pytaniem,
- właściwe posługiwanie się pojęciami,

Aktywność i praca ucznia na lekcji są oceniane za pomocą plusów i minusów lub oceny.

- Plus uczeń może uzyskać m.in. za samodzielne wykonanie krótkiej pracy na lekcji, krótką poprawną odpowiedź ustną, aktywną pracę w grupie, pomoc koleżeńską na lekcji przy rozwiązywaniu problemu, przygotowanie do lekcji.
- Minus uczeń może uzyskać m.in. za nieprzygotowanie do lekcji (np. brak podręcznika, zeszytu, plików potrzebnych do wykonania zadania), brak zaangażowania na lekcji.
- Sposób przeliczania plusów i minusów na oceny jest umowny między nauczycielem a uczniami; i zgodny z ocenianiem wewnątrzszkolnym zawartym w statucie szkoły.

Prace dodatkowe obejmują dodatkowe zadania dla zainteresowanych uczniów, prace projektowe wykonane indywidualnie lub zespołowo, wykonanie pomocy naukowych, prezentacji. Oceniając ten rodzaj pracy, nauczyciel bierze pod uwagę m.in.:

- wartość merytoryczną pracy,
- stopień zaangażowania w wykonanie pracy,
- estetykę wykonania,
- wkład pracy ucznia,
- sposób prezentacji,
- oryginalność i pomysłowość pracy.

Szczególne osiągnięcia uczniów, w tym udział w konkursach przedmiotowych (szkolnych i międzyszkolnych), są oceniane zgodnie -z regulaminami konkursów oraz ocenianiem wewnątrzszkolnym (Statut Szkoły Podstawowej w Pustelniku, rozdział 8).

Wymagania stanowią podstawę do określenia poziomu opanowania przez uczniów podstawy programowej i służą do ustalania ocen klasyfikacyjnych z poszczególnych zajęć edukacyjnych i ich uzasadniania. Są one dostosowywane do indywidualnych potrzeb rozwojowych oraz możliwości uczniów.

3. Zasady uzupełniania braków i poprawiania ocen

1. Każdą ocenę można poprawić.
2. Nauczyciel informuje ucznia o otrzymanej ocenie z ostatniej pracy bezpośrednio po jej wystawieniu.
3. Rodzice (opiekunowie prawni) mogą uzyskać szczegółowe informacje o wynikach i postępach w pracy ucznia podczas indywidualnych kontaktów z nauczycielem /według harmonogramu spotkań przyjętych przez szkołę/.

4. Uczeń ma obowiązek uzupełnić braki w wiedzy i umiejętnościach np. nieobecność, biorąc udział w zajęciach wyrównawczych lub drogą indywidualnych konsultacji z nauczycielem.

5. Sposób poprawiania klasyfikacyjnej oceny półrocznej lub rocznej reguluje Statut Szkoły Podstawowej w Pustelniku, rozdział 8.

Wymagania edukacyjne zostały dostosowane do możliwości psychofizycznych uczniów.

Temat (rozumiany jako lek- cja)	Wymagania ko- nieczne (ocena dopuszczają- ca)	Wymagania pod- stawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozsze- rzające (ocena dobra)	Wymagania dopeł- niające (ocena bardzo do- bra)	Wymagania wykra- czające (ocena celująca)
1. Lekcja organiza- cyjna	Uczeń: – zna zasady pracy na zajęciach oraz kryteria oceniania (PZO).	Uczeń: – zna zasady pracy na zajęciach oraz kryteria oceniania (PZO).	Uczeń: – zna zasady pracy na zajęciach oraz kryteria oceniania (PZO).	Uczeń: – zna zasady pracy na zajęciach oraz kryteria oceniania (PZO).	Uczeń: – zna zasady pracy na zajęciach oraz kryteria oceny (PZO).
Wymagania edukacyjne na ocenę śródroczną					
Dział 1. Pierwsza pomoc przedmedyczna					
1.1. Znaczenie udzie- lenia pierwszej pomo- cy. Łącuch przeżycia	Uczeń: – rozumie znaczenie podejmowania działań z zakresu udzielania pierwszej pomocy przez świadka zdarzenia oraz przedstawia jego rolę; – wymienia ogniwa łańcucha przeżycia; – podaje numery telefonów	Uczeń: – przedstawia schemat wzywania pomocy; – omawia podstawowe zasady postępowania ratownika na miejscu zdarzenia; – omawia poszczególne ogniwa łańcucha przeżycia.	Uczeń: – przedstawia zasady zapewnienia bezpieczeństwa ratownikowi, poszkodowanym i świadkom zdarzenia; – wymienia potencjalne zagrożenia dla ratownika; – wykazuje się	Uczeń: – uzasadniania ko- nieczność udzielania pierwszej pomocy; – potrafi dokonać oceny miejsca zdarzenia oraz je zabezpieczyć; – omawia znaczenie słupków prowadzących oraz karty ICE, – demonstruje bez-	Uczeń: – wyjaśnia konse- kwencje nieudzielenia pierwszej pomocy; – przygotowuje pre- zentację na temat łań- cucha przeżycia.

	alarmowych.		znajomością schematu prowadzenia rozmowy z dyspozytorem służb ratunkowych.	pieczny sposób zdejmowania rękawiczek jednorazowych.	
1.2. Podstawowe funkcje życiowe. Stany zagrożenia życia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie „stan zagrożenia życia”; – podaje podstawowe informacje na temat układów nerwowego, krążenia i oddechowego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie „stan zagrożenia życia”; – omawia rolę układów nerwowego, krążenia i oddechowego w utrzymywaniu podstawowych funkcji życiowych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia stany zagrożenia życia; – wyjaśnia, dlaczego po zatrzymaniu krążenia ważne jest natychmiastowe podjęcie czynności ratunkowych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – demonstruje sposób udrożnienia dróg oddechowych i wyjaśnia znaczenie tej czynności; – omawia schemat ABC; – wymienia i opisuje funkcje poszczególnych naczyń krwionośnych. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia anatomię i fizjologię układów krążenia, oddechowego i nerwowego.
1.3. Poszkodowany nieprzytomny	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi dokonać wstępnej oceny poszkodowanego; – demonstruje sposób oceny funkcji życiowych; – zna schemat postępowania z poszkodowanym nieprzytomnym. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia konsekwencje utraty przytomności; – podaje, dlaczego nieprzytomnemu należy udrożnić drogi oddechowe; – omawia schemat postępowania z poszkodowanym nieprzytomnym; – potrafi ułożyć po- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego należy mówić do poszkodowanego w trakcie udzielania mu pomocy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje, w jaki sposób należy zapobiegać skutkom utraty przytomności; – omawia odmienną ułożenia w pozycji bezpiecznej kobiety ciężarnej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia najczęstsze przyczyny utraty przytomności; – wymienia i opisuje zadania SOR i CPR.

		szkodowanego w pozycji bezpiecznej.			
1.4. Nagle zatrzymanie krążenia u osoby dorosłej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi rozpoznać poszkodowanego, u którego doszło do nagłego zatrzymania krążenia (NZK); – potrafi wykonać zgodnie z algorytmem resuscytację krążeniowo-oddechową (RKO) u osoby dorosłej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego ważne jest jak naj-szybsze podjęcie resuscytacji; – prawidłowo wykonuje RKO; – omawia algorytm postępowania w NZK. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje schemat udzielania pomocy poszkodowanemu nieprzytomnemu pozbawionemu czynności życiowych; – wyjaśnia pojęcie „nagle zatrzymanie krążenia” i wymienia jego oznaki; – potrafi rozpoznać NZK. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo wykonuje RKO samodzielnie i we współpracy z drugą osobą; – wyjaśnia różnicę między resuscytacją a reanimacją; – wymienia objawy powrotu krążenia u poszkodowanego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje plakat, w którym przedstawia algorytm postępowania w NZK u osoby dorosłej.
1.5. Automatyczna defibrylacja zewnętrzna	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje zastosowanie automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED) oraz wskazuje na jego znaczenie dla zwiększenia skuteczności akcji resuscytacyjnej; – potrafi bezpiecznie obsłużyć AED; – zna zasady 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi wykonać resuscytację krążeniowo-oddechową z wykorzystaniem AED; – omawia zasady bezpieczeństwa przy zastosowaniu AED. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega migotanie komór. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prawidłowo wykonuje RKO samodzielnie i we współpracy z drugą osobą, z wykorzystaniem AED; – wymienia dodatkowe wyposażenie AED; – wyjaśnia, czym jest program PAD. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje prezentację na temat programu powszechnego dostępu do AED (PAD).

	bezpieczeństwa przy zastosowaniu AED.				
1.6. Nagłe zatrzymanie krążenia u dzieci	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi dokonać wstępnej oceny i przeprowadzić RKO u dzieci; – umie udzielić pomocy w razie zadławienia u dzieci. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje najczęstsze przyczyny NZK u dzieci; – potrafi dokonać wstępnej oceny uszkodzonego; – potrafi wykonać RKO u dzieci. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na manekinie dziecka dokładną lokalizację miejsca uciśnięć klatki piersiowej podczas wykonywania RKO. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia odmienność postępowania resuscytacyjnego u dzieci. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje szkolenie dla uczniów młodszych klas z zakresu resuscytacji u dzieci zgodne z wytycznymi Europejskiej Rady Resuscytacji (ERC).
1.7. Zadławienia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia mechanizm zadławienia; – omawia schemat postępowania w razie zadławienia. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie i mechanizm zadławienia; – omawia schemat postępowania w razie zadławienia. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi wykonać rękoczyny ratunkowe w razie zadławienia u dorosłych i niemowląt. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego u kobiet w ciąży nie wykonuje się uciśnięć nadbrzusza; – wymienia przykłady działań zapobiegających zadławieniu u małych dzieci. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapoznaje się ze statystykami dotyczącymi zadławień u dzieci i niemowląt.
1.8. Urazy kostno-stawowe	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcia: „złamanie”, „skręcenie”, „zwichnięcie”; – potrafi rozpoznać złamanie, skręcenie i zwichnięcie; – wymienia przyczyny powstawania tych urazów; – wymienia zasady 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje zasady udzielania pierwszej pomocy przy urazach kostnych; – wskazuje, które urazy stanowią największe zagrożenia dla życia i zdrowia; – wymienia rodzaje złamań; 	<p>– wyjaśnia, w jakich okolicznościach dochodzi najczęściej do urazów kostno-stawowych;</p> <p>– stosuje zasady unieruchamiania doraźnego kości i stawów;</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje, które urazy stanowią największe zagrożenia dla życia i zdrowia; – wyjaśnia regułę Potta i zasady unieruchomienia anatomicznego; – wymienia przykłady 	<p>– charakteryzuje urazy, na jakie narażony jest kierowca w trakcie wypadku drogowego, w zależności od rodzaju zderzenia;</p> <p>– wymienia przyczyny tych urazów;</p> <p>– omawia sposoby udzielania pierwszej pomocy.</p>

	udzielania pierwszej pomocy przy urazach kostno-stawowych.	– potrafi udzielić pierwszej pomocy osobom ze złamaniami kończyn.	– podaje sposoby łagodzenia bólu u poszkodowanego ze złamaniem.	zapobiegania urazom w sporcie, w domu i w pracy.	
1.9. Oparzenia	Uczeń: – podaje najczęstsze przyczyny oparzeń; – wymienia stopnie oparzeń; – potrafi postępować przy oparzeniach termicznych.	Uczeń: – wyjaśnia pojęcie „oparzenie”; – omawia zasady postępowania w razie oparzenia termicznego; – demonstruje metodę chłodzenia w razie oparzenia kończyny.	Uczeń: – omawia oparzenia I, II i III stopnia; – potrafi udzielić pierwszej pomocy przy obrażeniach termicznych; – wskazuje, czego nie należy wykonywać przy oparzeniach; – omawia regułę dziesięciatek i dłoni stosowaną do oceny rozległości oparzeń.	Uczeń: – wymienia przykłady zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego i małych dzieci; – wymienia objawy oparzeń dróg oddechowych; – omawia zasady postępowania przy oparzeniach chemicznych.	Uczeń: – przygotowuje informacje o opatrunkach hydrożelowych.
1.10. Urazy skórno-naczyniowe	Uczeń: – wyjaśnia pojęcia: „rana”, „krwotok”; – wykonuje opatrunek osłaniający na ranę w obrębie kończyny; – stosuje środki ochrony osobistej.	Uczeń: – wymienia i charakteryzuje rodzaje krwotoków; – wykonuje opatrunek osłaniający i uciskowy.	Uczeń: – wymienia rodzaje ran i omawia sposób ich zaopatrywania; – demonstruje sposób tamowania krwotoku z nosa; – podaje, w jakim czasie powinna być zaopatrzona rana wymagająca szycia.	Uczeń: – demonstruje bezpieczne zdejmowanie rękawiczek ochronnych; – wymienia objawy wstrząsu; – podaje, jak należy postępować z ciałem obcym w ranie.	Uczeń: – przygotowuje informacje na temat rodzajów wstrząsu.
1.11. Nagle zachoro-	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

wania	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia objawy choroby cukrzycowej; – omawia sposób udzielania pierwszej pomocy osobom chorującym na cukrzycę; – wskazuje algorytm postępowania podczas napadu drgawek; – zna schemat SAMPLE. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny występowania drgawek; – opisuje schemat SAMPLE. 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia sytuacje, w których należy wezwać pomoc do osoby, u której wystąpił napad drgawek; – wyjaśnia, co ułatwia rozpoznanie, że poszkodowany może chorować na cukrzycę. 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi przeprowadzić wywiad z poszkodowanym lub chorym według SAMPLE; – wyjaśnia różnicę między hiper- a hipoglikemią. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego osobie, u której wystąpił napad drgawek, nie wkładamy niczego do ust; – przygotowuje prezentację na temat sposobów zapobiegania cukrzycy.
1.12. Apteczka pierwszej pomocy	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia podstawowe wyposażenie apteczki pierwszej pomocy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie posiadania apteczki; – wymienia przedmioty, jakie powinny się znaleźć w apteczce domowej, samochodowej, przygotowanej na wyprawę turystyczną. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia zastosowanie poszczególnych elementów zaopatrzenia apteczki. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, dlaczego wyposażenie apteczki może ulegać modyfikacjom; – omawia zastosowanie codofixu; – wyjaśnia, w jakich miejscach powinna być umieszczana apteczka. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia, co powinna zawierać apteczka w pracowni chemicznej i na sali gimnastycznej oraz uzasadnia swój wybór.
Dział 2. Bezpieczeństwo państwa					
2.1. Istota bezpieczeństwa państwa	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia rodzaje bezpieczeństwa; – wskazuje i omawia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie pojęcia: „polityczne i militarne warunki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie istotę problemu bezpieczeństwa; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje i omawia poszczególne ogniwa systemu obronności 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia zdania poszczególnych ogniw wchodzących w skład

	poszczególne ogniwa systemu obronności RP; – wskazuje czynniki zagrażające bezpieczeństwu państwa.	bezpieczeństwa”; – wymienia i omawia polityczne i militarne warunki bezpieczeństwa państwa.	– charakteryzuje podstawowe pojęcia związane z bezpieczeństwem państwa; – wymienia strategiczne cele bezpieczeństwa politycznego państwa.	RP.	podsystemu pozamilitarnego.
2.2. Rola organizacji międzynarodowych w zapewnieniu bezpieczeństwa państwa	Uczeń: – przedstawia rolę wybranych organizacji międzynarodowych w zapewnieniu bezpieczeństwa Polski.	Uczeń: – przedstawia geopolityczne uwarunkowania bezpieczeństwa, wynikające z położenia Polski; – omawia wybrane aspekty tego położenia dla bezpieczeństwa narodowego.	Uczeń: – omawia geopolityczne położenie Polski; – omawia aspekty tego położenia dla bezpieczeństwa narodowego; – przedstawia zmiany, jakie wiążą się ze wstąpieniem Polski do NATO i UE.	Uczeń: – omawia członkostwo Polski w najważniejszych organizacjach międzynarodowych; – opisuje rolę organizacji międzynarodowych w zapewnieniu bezpieczeństwa państwa; – wymienia przykłady polskiej aktywności na rzecz zachowania bezpieczeństwa.	Uczeń: – omawia sytuację geopolityczną Polski po 1989 r.; – przygotowuje prezentację przedstawiającą zmiany granic Polski w okresie od XVII do XX w.
Wymagania edukacyjne na ocenę roczną z uwzględnieniem oceny śródrocznej					
Dział 3. Ochrona ludności					
3.1. Alarmowanie i informowanie ludności	Uczeń: – omawia, jak należy się zachować w sytuacji zagrożenia; – rozpoznaje sygnały	Uczeń: – omawia zadania Obrony Cywilnej; – wymienia rodzaje alarmów	Uczeń: – omawia zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu; – przedstawia proce-	Uczeń: – omawia cele ostrzegania ludności przed zagrożeniami; – ustala liczbę	Uczeń: – przygotowuje prezentację multimedialną przedstawiającą system ostrzegania

	alarmowe; – wymienia, jakie urządzenia wykorzystuje się do ogłaszania i odwoływania alarmów; – przedstawia ogólne zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu.	i komunikatów ostrzegawczych; – omawia rodzaje alarmów i sposoby ich ogłaszania oraz odwoływania.	dury postępowania po ogłoszeniu zagrożeń.	i lokalizację syren alarmowych w swojej miejscowości lub w jej pobliżu; – wymienia sposoby przeciwdziałania panice.	przed zagrożeniami.
3.2. Ewakuacja ludności	Uczeń: – potrafi odpowiednio zachować się w czasie ewakuacji; – zna pojęcie „samoewakuacja”; – omawia, w jaki sposób przygotować się do ewakuacji; – wskazuje drogi ewakuacyjne w szkole; – omawia zasady ewakuacji ludności i środków materiałowych.	Uczeń: – wymienia rodzaje ewakuacji; – omawia zasady zachowania się ludności po ogłoszeniu ewakuacji; – podaje, jakie są cele ewakuacji mienia.	Uczeń: – wyjaśnia, na czym, polega ewakuacja I, II i III stopnia; – opracowuje listę rzeczy, które należy zabrać w razie ewakuacji; – omawia czynności, które należy wykonać po ogłoszeniu ewakuacji; – wyjaśnia, w jakiej sytuacji dokonuje się ewakuacji mienia; – zna zasady ewakuacji z budynku szkoły.	Uczeń: – omawia zadania władz lokalnych oraz odpowiednich służb podczas ewakuacji; – planuje samoewakuację; – potrafi ewakuować się w trybie nagłym; – wyjaśnia zasady zaopatrzenia ewakuowanej ludności w żywność i wodę; – uzasadnia potrzebę przeciwdziałania panice.	Uczeń: – przygotowuje plan ewakuacji budynku szkoły.
Dział 4. Zagrożenia we współczesnym świecie. Postępowanie w sytuacjach zagrożeń					
4.1. Niebezpieczne	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

<p>zjawiska pogodowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia źródła zagrożeń w najbliższym otoczeniu; – podaje, jak należy się chronić przed działaniem niskiej i wysokiej temperatury; – omawia, jak należy się zachować czasie burzy, śnieżycy, wichur i powodzi. 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje, jakie zagrożenia związane ze zjawiskami pogodowymi występują na terenie naszego kraju; – wyjaśnia, dlaczego należy sprawdzać prognozę pogody; – omawia procedury postępowania w czasie burzy i wichury; – podaje procedury postępowania w czasie zagrożenia powodziowego i powodzi. 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi udzielić pomocy osobie, która uległa przegrzaniu lub wyziębieniu; – wymienia i charakteryzuje źródła zagrożeń w najbliższym otoczeniu. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady zagrożeń, które wystąpiły w ostatnich latach; – podaje, gdzie w jego województwie znajdują się zapory wodne, ocenia ryzyko powodzi na wypadek ich przerwania. 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie opracowuje mapę zagrożenia powodziowego dla wybranego województwa; – przygotowuje prezentację przedstawiającą procedury postępowania w czasie zagrożeń naturalnych.
<p>4.2. Pożary</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia źródła powstawania pożarów; – wie, jak zachować się podczas pożaru; – zna numery alarmowe do poszczególnych służb ratunkowych; – zna objawy zatrucia tlenkiem węgla. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia, jakie niebezpieczeństwo może stanowić zatrucie tlenkiem węgla; – potrafi postępować w razie zatrucia CO; – podaje, jak zapobiegać zatruciu czadem; – potrafi właściwie powiadomić służby ratunkowe o pożar- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy trójkąta spalania; – omawia wybrane znaki przeciwpożarowe; – podaje najczęstsze przyczyny zacczadzenia; – wymienia podręczny sprzęt gaśniczy i jego zastosowanie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia zasady zapobiegania pożarom; – omawia zasady właściwego reagowania podczas pożaru; – opisuje sposób obsługi gaśnic i hydrantu wewnętrznego; – wymienia elementy podręcznego sprzętu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje pełną listę służb i instytucji w okolicy, do których można się zwrócić o pomoc w sytuacji zagrożenia; – omawia sposoby przeciwdziałania panice.

		<p>rze;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak gasić płonącą odzież na człowieku oraz olej na patelni. 		<p>gaśniczego;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób powinna przebiegać ewakuacja z budynku szkoły w razie pożaru. 	
4.3. Wypadki komunikacyjne	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia najczęstsze przyczyny wypadków komunikacyjnych; – omawia sposób zabezpieczenia miejsca zdarzenia. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnicę pomiędzy kolizją a wypadkiem; – podaje, w jaki sposób zapewnić bezpieczeństwo ratownikowi, poszkodowanemu i świadkom zdarzenia. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia sytuacje wymagające ewakuacji z pojazdu; – potrafi zademonstrować technikę ewakuacji z pojazdu; – potrafi zapewnić bezpieczeństwo ratownikowi, poszkodowanemu i świadkom zdarzenia. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie tunelu ratowniczego; – podaje odległości, w jakich należy umieścić trójkąt ostrzegawczy w zależności od obszaru, na jakim się znajduje; – wymienia sytuacje, w których dochodzi do uszkodzenia kręgosłupa. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje zestawienie wypadków i kolizji mających miejsce w poprzednim roku w jego miejscowości lub województwie.
4.4. Zagrożenie terroryzmem	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia postępowanie w razie podłożenia bomby oraz samochodu pułapki; – wie, jak rozpoznać samochód pułapkę; – zna pojęcie „żywa bomba”; – podaje, jak należy postępować z osobą 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak rozumie pojęcie terroryzmu; – wymienia i omawia środki i metody ataków terrorystycznych; – potrafi właściwie ocenić sytuację zagrożenia. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje informacje, jakie należy podać przy zgłoszeniu na policję podejrzenia o podłożeniu ładunku wybuchowego; – wymienia podstawowe procedury postępowania w czasie zagrożenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje dramę, podczas której ćwiczy zachowanie się na wypadek ataku terrorystycznego; – wskazuje sposoby przeciwdziałania panice. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny i skutki najbardziej spektakularnych zamachów terrorystycznych, które miały miejsce w XX i XXI w.

	niebezpieczną; – omawia właściwe zachowanie po zamachu bombowym.		bombowego.		
4.5. Zagrożenia chemiczne	Uczeń: – wymienia zastępcze środki ochrony skóry i dróg oddechowych przed środkami chemicznymi; – przedstawia najczęstsze przyczyny uwolnienia niebezpiecznych środków chemicznych (NSCh).	Uczeń: – przedstawia zasady postępowania w razie prawdopodobieństwa przeniknięcia niebezpiecznych środków chemicznych do budynku mieszkalnego.	Uczeń: – opisuje kolejność działań w razie wypadku z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych (NSCh) i TŚP; – zna tablice oznaczające materiały niebezpieczne w transporcie.	Uczeń: – omawia zasady znakowania pojazdów przewożących niebezpieczne substancje tablicami ADR; – omawia procedury postępowania w razie uwolnienia materiałów niebezpiecznych; – uzasadnia konieczność przestrzegania bezpieczeństwa własnego i innych podczas różnorodnych zagrożeń.	Uczeń: – ocenia stopień zagrożenia w razie uwolnienia trujących środków przemysłowych; – wymienia zakłady chemiczne znajdujące się w okolicy; – przygotowuje informacje dotyczące dróg przejazdu pojazdów przewożących materiały niebezpieczne w swoim województwie.
Dział 5. Kształtowanie postaw obronnych					
5.1. Terenoznawstwo	Uczeń: - orientuje się w terenie według położenia Słońca i gwiazdy Polarnej, - przy pomocy nauczyciel wykonuje	Uczeń: - - orientuje się w terenie według położenia Słońca i gwiazdy Polarnej, - określa przybliżoną odległość przebytej	Uczeń: - wyznacza kierunki stron świata na podstawie kompasu/busoli, - określa przybliżoną odległość przebytej	Uczeń: - wyznacza kierunki stron świata przy pomocy GPS, - umie zorientować mapę i wskazać swo-	Uczeń: - umie zaplanować i olczyć drogę marszu (czas i odległość), - inicjuje dyskusję, - przedstawia własne koncepcje rozwiązań,

	<p>proste polecenia korzystając z nabytych umiejętności,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykazuje braki w wiedzy, nie umożliwiając one jednak dalszej edukacji mogą one zostać usunięte. 	<p>drogi na podstawie parakroków lub upływającego czasu marszu,</p> <ul style="list-style-type: none"> - pod kierunkiem nauczyciela wykonuje podstawowe źródła informacji, - samodzielnie wykonuje proste polecenia podczas zajęć, - przejawia przeciętną aktywność, - opanował podstawowe elementy programu pozwalające na podjęcie w otoczeniu działań ratowniczych i zabezpieczających. 	<p>drogi na podstawie parakroków lub upływającego czasu marszu,</p> <ul style="list-style-type: none"> - opanował materiał programowy w stopniu zadowalającym, - samodzielnie korzysta ze wskazanych źródeł wiedzy, - samodzielnie wykonuje zadania o niewielkim stopniu złożoności, - jest aktywny w czasie lekcji, - poprawnie wykonuje czynności ratownicze, - umie dobrać właściwy sprzęt i wykorzystać niektóre środki ratownicze. 	<p>je miejsce stania,</p> <ul style="list-style-type: none"> - - sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych źródeł informacji, - samodzielnie rozwiązuje zadania i problemy postawione przez nauczyciela, - jest aktywny na lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych (zawodach), - bezbłędnie wykonuje czynności ratownicze, koryguje błędy kolegów, - odpowiednio wykorzystuje sprzęt i środki ratownicze, - sprawnie wyszukuje w różnych źródłach informacje o sposobach alternatywnego działania (także dożąnego) - umie pokierować grupą rówieśników, 	<p>działań,</p> <ul style="list-style-type: none"> - systematycznie wzbogaca swoją wiedzę i umiejętności dzieląc się z innymi uczniami, - wyraża własny, krytyczny twórczy stosunek do omawianych zagadnień, - argumentuje w obronie własne poglądy posługując się wiedzą pozaszkolną.
--	--	--	---	--	---

				- sprawnie korzysta z wiedzy innych przedmiotów do rozwiązywania zadań z edb.	
5.2. Cyberbezpieczeństwo w wymiarze wojskowym	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie cyberbezpieczeństwa, - przy pomocy nauczyciel wykonuje proste polecenia korzystając z nabytych umiejętności, - wykazuje braki w wiedzy, nie uniemożliwiają one jednak dalszej edukacji mogą one zostać usunięte. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje miejsce cyberbezpieczeństwa w systemie bezpieczeństwa państwa, - pod kierunkiem nauczyciela wykorzystuje podstawowe źródła informacji, - samodzielnie wykonuje proste polecenia podczas zajęć, - przejawia przeciętną aktywność, - opanował podstawowe elementy programu pozwalające na podjęcie w otoczeniu działań ratowniczych i zabezpieczających. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa, - opanował materiał programowy w stopniu zadowalającym, - samodzielnie korzysta ze wskazanych źródeł wiedzy, - samodzielnie wykonuje zadania o niewielkim stopniu złożoności, - jest aktywny w czasie lekcji, - poprawnie wykonuje czynności ratownicze, - umie dobrać właściwy sprzęt i wykorzystać niektóre środki ratownicze. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proponuje efektywne sposoby zapobiegające atakom na cyberbezpieczeństwo i minimalizację ich skutków, - sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych źródeł informacji, - samodzielnie rozwiązuje zadania i problemy postawione przez nauczyciela - jest aktywny na lekcjach i zajęciach pozalekcyjnych (zawodach) - bezbłędnie wykonuje czynności ratownicze, koryguje błędy kolegów, - odpowiednio wykorzystuje sprzęt i środ- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje zadania Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni, - opisuje przykłady ataków na cyberbezpieczeństwo, - inicjuje dyskusję, - przedstawia własne koncepcje rozwiązań, działań, - systematycznie wzbogaca swoją wiedzę i umiejętności dzieląc się z innymi uczniami, - wyraża własny, krytyczny twórczy stosunek do omawianych zagadnień, - argumentuje w obronie własne poglądy posługując się wiedzą pozaszkolną.

				ki ratownicze - sprawnie wyszukuje w różnych źródłach informacje o sposobach alternatywnego działania (także doraźnego) - umie pokierować grupą rówieśników, - sprawnie korzysta z wiedzy innych przedmiotów do rozwiązywania zadań z edb.	
5.3. Przygotowanie do szkolenia strzeleckiego	Uczeń: - zna znaczenie zasady BLOS, - przy pomocy nauczyciel wykonuje proste polecenia korzystając z nabytych umiejętności, - wykazuje braki w wiedzy, nie umożliwiając one jednak dalszej edukacji mogą one zostać usunięte.	Uczeń: - wylicza zasady bezpiecznego posługiwania się bronią, - rozumie zasady bezpiecznego posługiwania się bronią strzelecką.	Uczeń: - identyfikuje podstawowe części składowe broni strzeleckiej (krótkiej, długiej i śrutowej) - opisuje położenie ciała przy podstawowych pozycjach strzeleckich.	Uczeń: - opisuje zgrywanie podstawowych rodzajów przyrządów celowniczych (otwarte, zamknięte i optyczne), - dostrzega mocne i słabe strony proponowanych rozwiązań.	Uczeń: - prawidłowo składa się do strzału i reguluje oddech oraz ściga język spustowy. - proponuje i stosuje własne alternatywne rozwiązania, - sprawnie operuje poznanym słownictwem.
Dział 6. Edukacja zdrowotna					
6.1. Zdrowie człowieka	Uczeń: – wyjaśnia pojęcie „zdrowie”;	Uczeń: – omawia zależności między zdrowiem	Uczeń: – opisuje wpływ stresu na zdrowie;	Uczeń: – wymienia specjalistów,	Uczeń: – wymienia rzetelne źródła informacji

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia rodzaje zdrowia; – zna wpływ stresu na zdrowie; – wymienia zachowania, które sprzyjają zdrowiu (prozdrowotne). 	fizycznym, psychicznym, emocjonalnym a społecznym.	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia zachowania, które zagrażają zdrowiu oraz wskazuje te, które szczególnie często występują wśród nastolatków. 	o których powinna wiedzieć młodzież.	o zdrowiu, chorobach, świadczeniach i usługach zdrowotnych.
6.2. Niekorzystne zachowania wpływające na zdrowie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia i omawia choroby cywilizacyjne. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – odróżnia czynniki środowiskowe oraz społeczne (korzystne i szkodliwe), na które człowiek może mieć wpływ, od takich, na które nie może mieć wpływu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ustala, co sam może zrobić, aby stworzyć warunki środowiskowe i społeczne, które są korzystne dla zdrowia. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia objawy bulimii i anoreksji. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje projekt kampanii społecznej, promującej zachowania zapobiegające chorobom cywilizacyjnym.
6.3. Komunikacja interpersonalna	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia zasady dobrej komunikacji; – podaje rodzaje komunikacji. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna pryncypia aktywnego słuchania. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – demonstruje umiejętności komunikacji interpersonalnej istotne dla zdrowia i bezpieczeństwa. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia, jak się zachowuje osoba asertywna; –wymienia przykłady sytuacji, w których powinniśmy być asertywni; – demonstruje techniki wspomagające asertywną odmowę. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje pogadankę na temat skutecznych negocjacji.

Bardzo wartościowym narzędziem kontroli osiągnięć szkolnych ucznia są testy, szczególnie opracowane indywidualnie przez nauczycieli, ponieważ oni najlepiej znają możliwości grupy, z którą pracują, oraz swoje możliwości warsztatowe. Do tworzenia testów wykorzystuje się najczęściej zadania:

1. otwarte:

- z luką (wymagające uzupełnienia zdania przez wstawienie brakującego wyrazu);
- wymagające krótkiej odpowiedzi (udzielonej za pomocą liczb, wyrazu lub prostego zdania);
- wymagające rozszerzonej odpowiedzi (w formie rozwiniętej, często rozprawki);

2. zamknięte:

- „prawda – fałsz” (wymagające określenia prawidłowości podanego stwierdzenia);
- wielokrotnego wyboru (wymagające wskazania prawidłowej odpowiedzi wśród wielu propozycji);
- dobieranie par poprawnych stwierdzeń.